

РОЛЬ ФОНОВИХ ЯВИЩ У МОРАЛЬНІЙ ДЕФОРМАЦІЇ ОСОБИ

Анотація. У тезах розглянуто роль фонових явищ у виникненні та самовідтворенні злочинності та їх вплив на формування в особи схильності до вчинення злочину. Запропоновано заходи щодо усунення фонових явищ для підвищення ефективності боротьби зі злочинністю.

Ключові слова: особа, особистість, фонові явища, моральна деформація, злочинність.

Аннотация. В тезисах рассмотрена роль фоновых явлений в возникновении и самовосздании преступности и их влияние на формирование у лица склонности к совершению преступления. Предложены меры по устранению фоновых явлений для повышения эффективности борьбы с преступностью.

Ключевые слова: личность, фоновые явления, нравственная деформация, преступность.

Summary. The thesis considers the role of background phenomena in the emergence and self-reproduction of crime and their impact on the formation of a person inclined to commit a crime. The proposed measures to eliminate the background phenomena and as a result, increase the effectiveness of the fight against crime.

Key words: person, personality, background phenomena, moral deformation, crime.

Проблема фонових явищ є надзвичайно актуальною, оскільки ситуація у сучасному суспільстві складається таким чином, що ці явища стрімко розвиваються та негативно впливають на особу та її поведінку в соціумі. Вивчення даного питання є важливим для найбільш точного виявлення та усунення саме тих явищ, які зумовлюють появу в особи криміногенного потенціалу до вчинення злочину та слугують поживним підґрунтям для розвитку злочинності взагалі.

Актуальність цієї теми підтверджується тим, що вона згадується у працях багатьох вчених, серед яких : М.Ю. Валуйська, В.В. Голіна, І.М. Даньшин, О.М. Джужа, А.Ф. Зелінський, О.Г. Колб, Н.О. Чечиль та інші.

Перш за все, слід зазначити, що фонові явища – це деякі форми асоціальної поведінки, які можуть сприяти злочинності, бути її поживним підґрунтям або передувати вчиненню злочинів. Такі явища накладають певний відбиток на причинно-наслідковий комплекс реалізації суспільно небезпечного діяння. До них відносять такі відхилення від соціальних норм, як адитивні форми поведінки: алкоголізм, наркоманія, токсикоманія, проституція, бродяжництво, жебрацтво та інші [1, с. 311].

Питання про причини виникнення та існування фонових для злочинності явищ, в останні десятиліття широко дискутувалось у кримінологічній літературі. Проведений вченими аналіз дозволив зробити два важливі висновки: по-перше, джерела цих явищ не можна звести до якої-небудь монопричини; по-друге, причинний комплекс – це сукупність обставин, що кореняться в суспільстві, у реально існуючих суспільних відносинах [2, с. 111; 3, с. 12-16].

З цього випливає, що лише комплексне вивчення фонових явищ має значення для протидії злочинності. Враховуючи вибірковий характер сприйняття особою реальності, фонові

явища можуть сприяти формуванню криміногенного середовища та антисоціальних настанов особи. Зокрема, нав'язування особі таких шкідливих звичок, як алкоголізм, чифіризм, наркоманія призводять до того, що вона починає нехтувати нормами моралі та зводить нанівець всі її позитивні якості та культурні цінності.

На підтвердження ролі фонових явищ у деформації особи, слід навести думку одного із засновників наукової статистики А. Кетле. Він зазначав, що суспільство містить в собі зародок всіх, хто має відбутися злочинів, тому що в ньому полягають умови, що сприяють їх розвитку; воно підготовляє злочин, а злочинець є тільки знаряддя. Вчений встановив, що при стабільності соціальних умов стабільні й соціальні процеси. До факторів, що впливає на вчинення злочинів, А. Кетле відносив демографічні, соціальні (професія, освіта), природні (клімат, сезонність), середовище, в якому живе особа, сімейні відносини, релігія, в якій вихована особа, обов'язки соціального становища - все це діє на моральну сторону [4, с. 34].

Отже, слід зазначити, що важливою передумовою зменшення злочинності та підвищення ефективності боротьби з нею є впровадження заходів щодо усунення фонових явищ, які накладають негативний відбиток на її психологічні особливості, тим самим сприяючи моральній деформації. Такими заходами можуть бути належна робота правоохоронних органів, проведення виховної роботи серед молоді, підвищення економічного добробуту та інші заходи, які позитивно вплинуть на свідомість та умови життя людини.

Список використаних джерел:

1. Валуйська М.Ю. Фонові явища злочинності та засоби протидії їм в умовах місць позбавлення волі/М.Ю.Валуйська//Порівняльно-аналітичне право .- 2014.-№5.- С.310-314.
2. Назаренко Д.О. Загальні фактори відтворення фонових для злочинності явищ в Україні /Д.О. Назаренко// Вісник Кримінологічної асоціації України..-2013.-№5.- С.110-117.
3. Головін Б. М. Роль фонових явищ у детермінації злочинності / Б. М. Головін // Кримінологічна теорія і практика: досвід, проблеми сьогодення та шляхи їх вирішення. – Київ : Нац. акад. внутр. справ України, 2014. – С. 12–16.
4. Гилинський Я. Девиантологія: соціологія преступності, наркотизма, проституції, самоубійств и других «отклонений». – СПб.: Издательство «Юридический центр Пресс», 2004. – 520 с.

Міністерство освіти і науки України
Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИННОСТІ

Матеріали XVIII студентської наукової конференції
з кримінології

(м. Харків, 28 листопада 2018 р.)

За загальною редакцією
професора *А. П. Гетьмана* і професора *Б. М. Головкина*

Харків
«Право»
2018

УДК 343.9:328.185(477)

A43

Редакційна колегія:

д-р юрид. наук, проф. Б. М. Головкін (*голова*);
канд. юрид. наук, доц. К. А. Автухов (*відповідальний секретар*);
д-р юрид. наук, проф. О. Ю. Шостко;
канд. юрид. наук, доц. М. Ю. Валуйська;
канд. юрид. наук, доц. С. Ю. Лукашевич;
канд. юрид. наук, доц. М. В. Романов;
канд. юрид. наук, доц. В. В. Пивоваров;
канд. юрид. наук, доц. О. В. Таволжанський;
канд. юрид. наук, доц. О. В. Ткачова;
канд. юрид. наук О. В. Гальцова;
канд. юрид. наук М. О. Маршуба;
канд. юрид. наук О. В. Новіков;
канд. юрид. наук К. Д. Кулик;
канд. юрид. наук М. Ю. Кутепов;
канд. юрид. наук Н. В. Сметаніна;
зав. лабораторією Ю. Г. Бойко

A43 **Актуальні проблеми протидії злочинності : матеріали XVIII студ.**
наук. конф. з кримінології (м. Харків, 28 листоп. 2018 р.) / за заг. ред.
А. П. Гетьмана і Б. М. Головкіна. – Харків : Право, 2018. – 196 с.

ISBN 978-966-937-540-7

ISBN 978-966-937-540-7

© Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, 2018
© Оформлення. Видавництво «Право», 2018